

FÖRSLAG

Tillsynsplan 2024-2026, avseende
alkoholservering, folköl, tobak, tobaksfria
nikotinprodukter, e-cigarettor och
påfyllningsbehållare samt receptfria
läkemedel inom detaljhandeln.

Antagen av xx, 202x-xx-xx, § Xx

Ansvarig nämnd: XX

Reviderat senast 202x-xx-xx, § xx

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Uppdrag och organisation	3
Syfte	3
Legitimation.....	3
Ensamarbete	3
Direkt återrapportering.....	3
Dokumentation	3
Samarbete med andra myndigheter	4
Kontrollköp.....	4
Finansiering	4
Tillsyn av serveringstillstånd.....	5
Tillsyn av folkölsförsäljning.....	7
Tillsyn av försäljningstillstånd av tobak.....	7
Tillsyn av försäljning av tobaksfria nikotinprodukter	9
Tillsyn av försäljning av receptfria läkemedel	9
Uppföljning av tillsynsplanen	10
Tillsynsplanens giltighet	10

Bakgrund

Kommunerna har skyldighet att utöva tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker, försäljning av tobaksprodukter eller liknande produkter, handel med vissa receptfria läkemedel samt rökfria miljöer. Ansvarig nämnd i Hylte kommun ska upprätta en tillsynsplan och utföra tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622) lag om tobak och liknande produkter (2018:2088) och lagen om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730). Planen ska fungera som ett stöd för tillsynsverksamheten och möjliggöra en god uppföljning och en ökad kostnadseffektivitet. Tillsynsplanen ska också lämnas in till länsstyrelsen, som är den myndighet som följer upp och utövar tillsyn över kommunernas arbete i enlighet med lagstiftningen. Det nationella ansvaret står Folkhälso-myndigheten för.

Uppdrag och organisation

Nämndens uppdrag innebär i huvudsak yttre och inre tillsyn, utfärdande av tillsynsprotokoll, handläggning av tillståndsansökningar och anmälningar, remisser, information och rådgivning, handläggning av klagomål, kontrollköp, meddela föreläggande eller förbud, meddela erinran, varning eller återkallelse samt anmäla till polis vid misstanke om brott. Uppdraget omfattas även av tillsyn av rökförbudet på flera allmänna platser inom kommunen.

Tillsynsmyndigheten, Bygg- och miljöenheten, är organisatoriskt placerad på samhällsbyggnadsförvaltningen och arbetar på delegation från Samhällsbyggnadsnämnden.

Syfte

Syftet med tillsynsplanen är att få en tydlig struktur över arbetet med att planera kommande års tillsyn och uppfylla de mål och riktlinjer som gäller inom tillsynsområdet. En tillsynsplan blir därmed ett strategiskt hjälpmedel för kommunen för en effektivare tillsyn.

Legitimation

Tillsynspersonalen ska ha tjänstgörings ID-kort som styrker att de företräder tillsynsmyndigheten och har rätt att få tillträde till serveringslokaler och förrådsutrymmen.

Ensamarbete

På grund av risken för hot och våld och utifrån bevisföringsfrågor ska tillsyn inte utföras av ensam tillsynspersonal.

Direkt återrapportering

Tillsynspersonal bör alltid, på plats, återkoppla till serverings eller försäljningsansvarig vad som uppmärksammats, innan tillsynen avslutas.

Dokumentation

Tillsyn ska alltid dokumenteras skriftligt och en tillsynsrapport skickas till butiksägare/ tillståndshavare.

Tillsynsmyndigheten för register över de tillståndshavare och anmälda försäljare som är verksamma inom Hylte kommun.

Samarbete med andra myndigheter

För att tillsynen ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt förutsätts ett gott samarbete med andra myndigheter. Det är ofta lämpligt och mer effektivt att utföra tillsynen tillsammans, vilket det också uppmuntras till i lagstiftningen. De myndigheter som i första hand är berörda är, räddningstjänsten, polismyndigheten och skatteverket. Det är inte ovanligt att förfrågan i vissa fall även kommer från andra myndigheter, till kommunen om att delta i deras tillsyn. Hylte kommuns samverkan med andra myndigheter behöver fortsätta att utvecklas

Kontrollköp

Kommuner har möjlighet att genomföra kontrollköp av folköl, tobaksvaror, e-cigarett och påfyllningsbehållare samt tobaksfria nikotinprodukter i syfte att kontrollera att den som säljer eller lämnar ut dessa varor förvissas sig om att mottagaren har fyllt 18 år. Resultatet kan användas för att ha en dialog mellan kommunen, den som lämnar ut varan och näringsidkaren. Syftet med dialogen är bland annat att förbättra, och vid behov utveckla fungerande rutiner för ålderskontroll.

Enligt Alkohollagen och Tobakslagen ska kommunen snarast efter ett genomfört kontrollköp underrätta näringsidkaren om kontrollköpet. Vad som framkommit genom kontrollköp får inte utgöra grund för kommunen att meddela förbud eller varning.

Finansiering

Handläggning och prövning av ansökan och anmälan, som kommer in till Samhällsbyggnadsförvaltningen, inom denna planens lagstiftningar finansieras genom fasta avgifter som finns fastställda i kommunens taxa KF § 121/23. Även den inre och yttre tillsynen av serveringsställen, försäljningsställen av tobak och e-cigarett, folkölsförsäljning och receptfria läkemedel består av en fast avgift. För serveringsställen finns också en rörlig avgift som inkluderas i taxan i form av en schablonavgift som baseras på hur mycket intäkter verksamheten har fått in genom försäljning av alkoholhaltiga drycker.

Områden som inte är taxefinansierade är till exempel framtagning och uppdatering av styrdokument, utbildning för serveringsställen genom Ansvarsfull alkoholservering, handläggarnätverksträffar, rådgivning och vägledning.

Tillsyn av serveringstillstånd

Alkohollagen är en social skyddslag med mål att begränsa alkoholens skadeverkningar. Tillgängligheten av alkohol begränsas genom att tillståndshavare ska uppfylla högt ställda krav för att få ett serveringstillstånd samt att efterleva alkohollagen efter att tillstånd har meddelats. Genom tillsyn kontrolleras att tillståndshavare och serveringsställen följer alkohollagen.

Servering av starköl, vin, spritdrycker, andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat får endast ske av den som meddelats serveringstillstånd enligt alkohollagen (2010:1622). Servering får bara ske i sådan omfattning och under sådana former att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet på serveringsställena undviks. De förutsättningar som gäller för att erhålla serveringstillstånd ska vara uppfyllda även efter det att tillstånd meddelats.

Kommunen ska enligt alkohollagen bedriva tillsyn över att alkohollagens bestämmelser följs. Om missförhållanden upptäcks kan kommunen meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning. Kommunen kan även under vissa förutsättningar återkalla ett serveringstillstånd.

Tillsyn bedrivs på tre olika sätt; förebyggande arbete, inre tillsyn och yttre tillsyn.

Förebyggande arbete

Det förebyggande arbetet sker genom utbildningar, information och rådgivning till den som har eller avser att söka serveringstillstånd samt till dem som bedriver servering av och detaljhandel med folköl.

Hylte kommun samarbetar med Halmstads och Laholms kommun genom modellen ”Ansvarsfull alkoholservering” (AAS) med syftet att minska våld och skador relaterade till alkohol och droger på krogen genom att arbeta för att alkoholdrycker inte serveras till underåriga eller märkbart påverkade gäster. Utbildningen vänder sig till tillståndshavare och serveringspersonal och är en diplomerad tvådagars utbildning. Utbildningen hålls vid ett tillfälle på våren och ett på hösten, för tillfället i en lokal i Halmstads kommun.

Den förebyggande tillsynen kan ske genom:

- att ta fram och följa tillsynsplan för året
- information, utbildning och rådgivning till näringsidkare och serveringspersonal i samverkan med krögare, myndigheter och andra berörda
- att vara sakkunnig i alkohollagstiftningen och behärska myndighetsutövning, bland annat genom att medverka vid informationstillfällen och informera media
- information till blivande krögare samt uppdaterad hemsida

Inre tillsyn

Inre tillsyn är av administrativ karaktär som främst består av kontroll och uppföljning av tillståndshavarnas ekonomiska och personliga förhållanden med hänsyn till om de fortfarande är lämplig att inneha utfärdat serveringstillstånd. Samverkan sker med andra myndigheter såsom Polismyndigheten, Kronofogdemyndigheten och Skatteverket, där uppgifter om tillståndshavarens skötsamhet kan inhämtas. Den inre tillsynen omfattar även

Vid den inre tillsynen ingår också granskning och analys av tillståndshavarnas restaurangrapporter, genomgång av polis- och ordningsvaktrapporter, årsredovisning och ändringar i bolagets sammansättning samt kontroll av marknadsföring i till exempel media som ett led i planeringen av den yttre tillsynen.

Den inre tillsynen kan ske genom att:

- tillståndshavare, dels genom egen anmälan eller genom impuls från allmänheten eller på tillståndsmyndighetens initiativ, såsom juridisk person och personer med betydande inflytande i företaget kontrolleras. Särskild vikt ska läggas vid kontroll av vandel och de ekonomiska förhållandena
- företagens marknadsföring av alkohol i dagspress eller andra media kontrolleras
- granskning av den årliga, av tillståndshavaren inlämnade restaurangrapporten

Yttre tillsyn

Med yttre tillsyn avses den tillsyn som sker på serveringsstället, vilket innebär kontroll av att alkoholserveringen sker i enlighet med tillståndet och bestämmelser enligt alkohollagen och anslutande bestämmelser. Tillsynen kan vara både oanmäld och i förväg inbokad och kan med fördel genomföras genom samordnad tillsyn tillsammans med räddningstjänst eller polis. Yttre tillsyn kan delas in i rutinbesök, påkallade besök (klagomål eller andra händelser) eller genom uppföljningsbesök och kan ske både dagtid, kvällstid eller nattetid.

Vid den yttre tillsynen kan kommunens tillsynspersonal kontrollera:

- att servering inte sker till minderåriga
- att ordning och nykterhet råder på serveringsstället
- att serveringsansvarig person finns på plats
- att lagad eller på annat sätt tillredd mat tillhandahålls på serveringsstället
- att det finns ett allsidigt matutbud
- att prissättningen överensstämmer med alkohollagen
- att servering sker i enlighet med tillståndet
- att lokalerna är lämpliga ur brandsäkerhetssynpunkt, bland annat fria utrymningsvägar
- att serveringsytan är överblickbar och avgränsad
- att det finns alkoholfria alternativ i tillfredsställande urval och omfattning
- att den som serverar alkohol är anställd av tillståndshavaren eller är inhyrd av ett bemanningsföretag
- att marknadsföringen inte är påträngande
- att animeringsförbudet respekteras

- att förvarings- och förtäringförbuden efterlevs
- att försäljningen bokförs enligt alkohollagens bestämmelser

I Hylte kommun finns det per dags dato 15 stycken serveringsställen för alkoholdrycker. Målsättningen är att genomföra minst ett tillsynsbesök per serveringsställe och år. En inre tillsyn bör genomföras minst en gång ojämnt år.

Tillsyn av folkölsförsäljning

Den som bedriver detaljhandel med eller servering av folköl är enligt alkohollagen skyldig att anmäla detta till kommunen, som också utövar tillsyn enligt alkohollagen. De som anmält till kommunen att de bedriver detaljhandel med eller servering av folköl ska själva utöva särskild kontroll, så kallad egenkontroll, över sin försäljning och ansvara för att det finns ett egenkontrollprogram. Ett sådant egenkontrollprogram är utövarens egen policy för att säkerställa att försäljningen bedrivs i enlighet med alkohollagens bestämmelser. Bland annat ska den innehålla uppgifter om utbildning av personal, vem som är försäljningsansvarig, rutiner för ålderskontroll, riskanalyser m.m.

Vid försäljning av folköl måste det också finnas matvaror till försäljning. Matvaror, eller då det är fråga om matservering, får endast säljas i en enligt livsmedelslagstiftningen godkänd livsmedelslokal. Med matvaror avses varor ur det vanliga livsmedelssortimentet.

Förebyggande och inre tillsyn sker genom att:

- hålla och uppdatera register över anmälda försäljningsställen
- säkerställa att grundvillkoren för försäljning uppfylls
- lämna kontinuerlig information till berörda näringsidkare om gällande lagstiftning och vikten av egenkontrollprogram, t ex. genom informationsbrev och uppdaterad hemsida
- samverka med andra myndigheter i frågor om tillsyn av folkölsförsäljning samt dokumentera rutiner och tillsynsarbete

Vid yttre tillsyn ska en kontroll ske av att:

- försäljningsstället har ett egenkontrollprogram anpassat efter den egna verksamheten
- det finns minst en tydlig och klart synbar skylt med information om gällande åldersgräns
- försäljning av matvaror sker
- folkölen exponeras på rätt sätt i butiken
- marknadsföringen av folköl sker på ett med lagstiftningen förenligt sätt

I Hylte kommun finns det per dags dato 9 stycken försäljningsställen av folköl. Målsättningen är att genomföra minst ett tillsynsbesök per försäljningsställe ojämnt år.

Tillsyn av försäljningstillstånd av tobak

Den 1 juli 2019 började lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter att gälla. I den nya tobakslagen infördes regler om tillståndsplikt för försäljning av tobaksvaror både i detalj-

handeln och i partihandeln. De förutsättningar som gäller för att erhålla tobakstillstånd ska vara uppfyllda även efter det att tillstånd meddelats. Lagen om e-cigarett och påfyllningsbehållare fördes in den nya tobakslagen. Tillstånd krävs inte för försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare, örtprodukter för rökning och andra liknande produkter, men verksamheten ska ändå anmäla sin försäljning till kommunen innan den påbörjas.

Den som bedriver detaljhandel eller partihandel med tobaksvaror ska utöva särskild kontroll enligt tobakslagen. En sådan kontroll ska dokumenteras i ett egenkontrollprogram som skickas in till kommunen. Egenkontrollprogrammet är likartat det som avser försäljning av folköl och bör därför se ut på ungefär samma sätt. Något krav på godkänd livsmedelslokal eller utbud av matvaror finns dock inte vid tobaksförsäljning.

Kommunen ska enligt tobakslagen bedriva tillsyn över att tobakslagens bestämmelser följs. Om missförhållanden upptäcks kan kommunen meddela en innehavare av försäljningstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning. Kommunen kan även under vissa förutsättningar återkalla ett försäljningstillstånd.

Förebyggande och inre tillsyn sker genom att:

- hålla och uppdatera register över försäljningsställen för tobak samt anmälningspliktiga varor
- säkerställa att grundvillkoren för försäljning uppfylls
- lämna kontinuerlig information till berörda näringsidkare om gällande lagstiftning och vikten av egenkontrollprogram, t ex. genom informationsbrev och uppdaterad hemsida
- samverka med andra myndigheter i frågor om tillsyn av tobaksförsäljning samt dokumentera rutiner och tillsynsarbete
- tillståndshavare, dels genom egen anmälan eller genom impuls från allmänheten eller på tillståndsmyndighetens initiativ, såsom juridisk person och personer med betydande inflytande i företaget kontrolleras. Särskild vikt ska läggas vid kontroll av vandel och ekonomiska förhållanden i övrigt

Vid yttre tillsyn ska en kontroll ske av att:

- tillståndsbevis finns på försäljningsstället
- försäljningsstället har ett egenkontrollprogram anpassat efter den egna verksamheten
- det finns minst en tydlig och klart synbar skylt med information om gällande åldersgräns
- tobaksvarorna exponeras på rätt sätt i butiken
- marknadsföringen av tobaksvaror sker på ett med lagstiftningen förenligt sätt

I Hylte kommun finns det per dags dato 10 stycken försäljningsställen av tobak, där en utav dessa även säljer e-cigarett. Målsättningen är att genomföra minst ett tillsynsbesök per försäljningsställe ojämnt år och genomföra minst en inre tillsyn av verksamheten jämnt år.

Tillsyn av försäljning av tobaksfria nikotinprodukter

Sedan 1 augusti 2022 gäller lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter. För den som avser sälja tobaksfria nikotinprodukter gäller att en anmälan skickas in till kommunen. Ett egenkontrollprogram ska upprättas och lämnas in tillsammans med anmälan.

Förebyggande och inre tillsyn sker genom att:

- hålla och uppdatera register över anmälda försäljningsställen
- lämna kontinuerlig information till berörda näringsidkare om gällande lagstiftning och vikten av egenkontrollprogram, t ex. genom informationsbrev och uppdaterad hemsida
- samverka med andra myndigheter i frågor om tillsyn av försäljningen samt dokumentera rutiner och tillsynsarbete

Vid yttre tillsyn ska en kontroll ske av att:

- försäljningsstället har ett egenkontrollprogram anpassat efter den egna verksamheten
- det finns minst en tydlig och klart synbar skylt med information om gällande åldersgräns
- varorna exponeras på rätt sätt i butiken
- marknadsföringen av tobaksfria nikotinprodukter sker på ett med lagstiftningen förenligt sätt
- förpackningarna har hälsovarningar och innehållsdeklaration

Sedan lagen infördes har det inte lämnats in någon anmälan om försäljning av tobaksfria nikotinprodukter. Vid nästa tillsynsbesök kommer frågan om tobaksfria nikotinprodukter att tas upp. Målsättningen är att genomföra minst ett tillsynsbesök per försäljningsställe jämna år.

Tillsyn av försäljning av receptfria läkemedel

Från 1 november 2009 gäller enligt lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel att vissa läkemedel får säljas i detaljhandeln. Läkemedel för egenvård görs därmed mera tillgängliga för allmänheten. Läkemedelsverket är den myndighet som har central tillsyn över efterlevnaden av lagen, men det är kommunen som har den direkta uppgiften att kontrollera försäljningsställena och därmed en skyldighet att rapportera brister i hanteringen till läkemedelsverket. Anmälan om att sälja receptfria läkemedel ska lämnas in till Läkemedelsverket.

Näringsidkaren är precis som vid försäljning av folköl och tobak skyldig att utöva särskild kontroll, så kallad egenkontroll, över detaljhandeln och hanteringen i övrigt av läkemedel och se till att det finns ett för verksamheten upprättat egenkontrollprogram. Vidare ska verksamheten bedrivas i en lämplig lokal, läkemedlen ska tillhandahållas på lämpligt sätt samt statistiska uppgifter ska lämnas till E-hälsomyndigheten.

Förebyggande och inre tillsyn sker genom att:

- hålla och uppdatera register över anmälda försäljningsställen

- lämna kontinuerlig information till berörda näringsidkare om gällande lagstiftning och vikten av egenkontrollprogram, t ex. genom informationsbrev och uppdaterad hemsida

Vid yttre tillsyn kontrolleras att:

- ett egenkontrollprogram finns upprättat
- läkemedlen exponeras på lämpligt sätt
- hanteringen fungerar i övrigt, t ex. att inköp och förvaring sker enligt bestämmelserna
- skylt om gällande åldersgräns, 18 år, finns och är tydlig och klart synbar

I Hylte kommun finns det per dags dato 4 stycken detaljhandlare som säljer receptfria läkemedel. Målsättningen är att genomföra minst ett tillsynsbesök per försäljningsställe jämna år.

Uppföljning av tillsynsplanen

Tillsynsmyndighetens arbete ska årligen följas upp och i samband med det revidera denna tillsynsplan inför nästkommande år. Uppföljning ska ske löpande genom dokumentation utifrån tillsynsplanen av ärenden, tillsyn och insatser.

Tillsynsplanens giltighet

Tillsynsplanen kan vara årlig eller flerårig, revideras vid behov och fastställs av Samhällsbyggnadsnämnden.